

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра адміністративного і інформаційного права

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми ***Право***
за спеціальністю ***D8 «Право»***
на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

Суми – 2026

Розробники:

(підпис)

Ірина Арістова, д.ю.н., професор, зав. кафедри
адміністративного і інформаційного права
(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

(підпис)

Тамара Чернадчук, к.ю.н., доцент, доцент кафедри
адміністративного і інформаційного права
(прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та
затверджено на
засіданні кафедри
адміністративного і
інформаційного права

протокол від

11.06.22 № 16

Завідувач
кафедри

(підпис)

Ірина Арістова
(прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми _____

(підпис)

Ірина Арістова
(ПІБ)

Декан факультету, де реалізується
освітньо-наукова програма

(підпис)

Марина Кузнецова
(ПІБ)

Завідувач відділу аспірантури та докторантури,
де реалізується освітня програма

(підпис)

Світлана Ярошук
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана

Іван Кравченко
(ПІБ)

Віта Ткаченко
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

(підпис)

(ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 16.06 - 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ				
1.	Назва ОК	ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА		
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет, кафедра адміністративного і інформаційного права		
3.	Статус ОК	Вибірковий		
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)	Освітньо-наукова програма «Право» за спеціальністю D8 «Право»		
6.	Рівень НРК	Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, НРК – 8 рівень		
7.	Семестр та тривалість вивчення	4 семестр, 1-10 тиждень		
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів ЄКТС		
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл – 150 годин	Контактна робота(заняття) денна/заочна		
		Лекційні – 20/4 годин	Практичні /семінарські – 30/4 годин	Лабораторні – 100/142 години
10.	Мова навчання	Державна (українська)		
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Арістова І.В., д.ю.н., професор, зав. кафедри адміністративного і інформаційного права Години консультацій – кожного вівторка о 12.15, кабінет 123 г		
11.1	Контактна інформація	iryna.aristova@snau.edu.ua		
12.	Загальний опис освітнього компонента	На відміну від інформаційного права як комплексної галузі права, наука інформаційного права призначена виробляти теоретичні знання шляхом вивчення закономірностей, особливостей і проблем формування та розвитку цієї галузі. Дослідження вказаних сторін інформаційного права тісно пов'язано із розробкою різноманітних юридичних моделей, конструкцій та теорій, які у сукупності складають доктрину інформаційного права. Оскільки наука інформаційного права постійно знаходиться в стадії розвитку, на сьогодні вимальовуються найбільш важливі напрями наукових досліджень, дотримуючись яких наука інформаційного права знаходить певну самостійність та характерні риси. В свою чергу одним із напрямків забезпечення якості освіти постає конструктивне використання можливостей інформаційного суспільства, до якого прямують цивілізовані країни світу відповідно до еволюції людської цивілізації. Інформаційне право є правовим фундаментом інформаційного суспільства XXI століття, розбудова якого потребує підготовки відповідних висококваліфікованих фахівців. Успішне опанування ОК «Проблеми інформаційного права» дозволить аспіранту вийти за межі простого відтворення знань і сформувати комплексні компетенції, що є необхідною умовою для успішної наукової, викладацької та практичної діяльності в умовах сталого розвитку та глобальної цифрової трансформації. Здобувач має не лише знати сучасні та майбутні проблеми інформаційного права, але й розуміти логіку його розвитку та вміти формувати підходи до їх вирішення. За підсумками засвоєння ОК аспірант набуде, насамперед, таких компетенцій:		

		• Здатність до критичного аналізу. Критично оцінювати правові доктрини, концепції та нормативно-правові акти з урахуванням необхідності досягнення Цілей сталого розвитку та динамічного розвитку інформаційної сфери в умовах глобальної цифрової трансформації. • Здатність до компаративного аналізу. Порівнювати та застосовувати провідні міжнародні та європейські концепції та моделі правового регулювання (зокрема, підходи ЄС та США) для вирішення проблем національного інформаційного права й законодавства та розробки відповідних рекомендацій щодо його адаптації до “Acquis communautaire” та міжнародних стандартів. • Здатність до прогнозування. Виявляти глобальні тренди (зокрема, геополітизація інформаційного простору, перехід до алгоритмічного управління, регулювання цифрових екосистем, визнання персональних даних як глобального ресурсу) та прогнозувати їхній вплив на національну правову систему, працюючи на випередження. • Здатність до розробки правових рішень. Формулювати науково обґрунтовані пропозиції, концепції та рекомендації щодо адаптації законодавства України до викликів інформаційної сфери в умовах глобальної цифрової трансформації, усунення правових прогалин та вдосконалення правозастосування. • Здатність до міждисциплінарного синтезу. Інтегрувати знання з права, технологій, економіки, етики для комплексного вирішення проблем правового забезпечення функціонування штучного інтелекту, захисту персональних даних, кібербезпеки, Інтернету речей, великих даних тощо. Всесвітній саміт з інформаційного суспільства (WSIS 2023) у своїх документах рекомендує конструктивно впроваджувати правові та технологічні інструменти інформаційного суспільства для прискорення досягнення Цілей сталого розвитку. Правові засоби інформаційного права вирішують різноманітні проблеми в умовах сталого розвитку, що потребує надання здобувачам III рівня вищої освіти сучасних знань у цій сфері. Безпосередньо цьому сприяє, серед іншого, ОК «Проблеми інформаційного права».
13.	Мета освітнього компонента	<i>Мета освітнього компонента:</i> набуття здобувачами третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти поглиблених та систематизованих теоретичних знань про становлення та розвиток науки інформаційного права, її предмет та методологію, основні інститути галузі інформаційного права, інформаційно-правові вчення та перспективи розвитку інформаційного законодавства України, як юридичного джерела інформаційного права, шляхом його адаптації до міжнародних правових стандартів в умовах глобального інформаційного суспільства, заснованого на знаннях. Для досягнення цієї мети передбачено виконання основних завдань, передусім наступних. 1. Дослідити ключові елементи інформаційного правовідношення (суб'єкт, об'єкт, юридичні факти, зміст) в умовах глобальної цифрової трансформації. 2. Оцінити ефективність новітніх моделей правового регулювання в умовах глобальної цифрової трансформації. Передусім, це передбачає аналіз ризик-орієнтованого підходу, проактивного регулювання через такі інструменти, як «регуляторні пісочниці» (“regulatory sandboxes”), та «регуляторні хаби» (“regulatory hubs”), а також механізмів спільного проектування норм (“co-design”), що знаменують перехід від каральної до консультативної та сервісної функцій держави. 3. Дослідити вплив міжнародно-правових стандартів (ООН,

		ЮНЕСКО, Рада Європи) та права Європейського Союзу, де акти на кшталт GDPR, AI Act та DSA створюють так званий «Брюссельський ефект», встановлюючи де-факто глобальні стандарти та формуючи вектор модернізації інформаційного законодавства України. 4. Визначити правові прогалини та колізії у регулюванні суспільних відносин, що виникають в інформаційній сфері та її складових, зокрема: у сферах штучного інтелекту, великих даних, обігу віртуальних активів та забезпечення кібербезпеки. 5. Впроваджувати правові засоби інформаційного права та технологічні інструменти інформаційного суспільства під час проведення наукових досліджень, пов'язаних із досягненням Цілей сталого розвитку (насамперед, сталий розвиток міст і громад, захист екосистем суші, як засобу протидії кліматичним змінам, скорочення нерівності, якісна освіта). 6. Розробляти науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення національного законодавства, правозастосовної практики та адаптації системи права до викликів інформаційної сфери в умовах глобальної цифрової трансформації. Освітній компонент дозволяє поглибити знання здобувачів щодо досягнення ними наступних програмних результатів навчання: РН1, РН5, РН7- РН15.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент «Проблеми інформаційного права» є однією з ключових світоглядних дисциплін для здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право, яка виконує інтегративну функцію, поглиблюючи та систематизуючи знання, отримані з інших галузей права. Дисципліна формує методологічну й доктринальну основу для проведення дисертаційних досліджень, присвячених найактуальнішим питанням правової науки для досягнення Цілей сталого розвитку, у тому числі щодо розвитку інформаційної сфери в умовах глобальної цифрової трансформації. Освітній компонент базується на таких ОК, як: «Сучасні тенденції юридичної науки в умовах сталого розвитку», «Методологія сучасного правознавства», «Правове забезпечення сталого розвитку регіонів». Освітній компонент є основою для підготовки наукових публікацій та написання дисертації. Таким чином, інтеграція ОК «Проблеми інформаційного права» в ОНП за спеціальністю D8 Право спрямована на досягнення конкретних, вимірюваних результатів навчання, що формують компетенції дослідника-правника нової генерації.
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності в Сумському національному аграрному університеті ґрунтується на базових цінностях і принципах чесності, відповідальності, справедливості, поваги, довіри, прозорості, персональної відповідальності та нетерпимості до порушень академічної доброчесності. Норми, що формують політику академічної доброчесності в СНАУ, закріплені у таких внутрішніх документах: Кодекс академічної етики та академічної доброчесності СНАУ (https://surli.cc/qusnwa); Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в СНАУ (https://surli.li/tjraux); Положення про використання штучного інтелекту у СНАУ (https://surli.li/zkvosb). Перевірка робіт на ознаки академічного плагіату здійснюється за допомогою систем StrikePlagiarism.com. Обов'язковій перевірці підлягають кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти, рукописи дисертацій, монографій, підручників, посібників та статей; інші роботи перевіряються вибірково. Використання ШІ допускається як допоміжного інструменту для пошуку, структурування, редагування, перекладу чи попереднього аналізу інформації. При цьому автор має зберігати особисте авторство,

		критично перевіряти згенерований зміст, не подавати результати роботи ШІ як власний науковий результат та зазначати факт його істотного використання. Недоброчесним вважається використання ШІ для повного чи часткового виконання завдань замість здобувача, генерації недостовірних джерел, фальсифікації даних, обходу перевірки на унікальність, а також подання згенерованих результатів як власних без належного розкриття. В університеті формується нульова толерантність до академічної доброчесності. За порушення цих норм здобувачі освіти притягуються до відповідальності згідно із Законом України «Про академічну доброчесність», спеціальними законами у сфері освіти і науки та внутрішніми нормативними документами СНАУ.
16	Ключові слова	Наукова школа, методологія науки «інформаційне право», комплексна галузь права, інформаційні правовідносини, інформаційна концепція права, інформаційна сфера, інформаційно-правовий статус органів публічної влади, інформаційне законодавство України, міжнародне інформаційне законодавство, міжнародно-правові стандарти, адаптація інформаційного законодавства України, інформаційні права людини, інформаційне суспільство, сталий розвиток.
17	Посилання на курс у Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=4057

2. ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач буде зданий...»	Як оцінюється РНД
<u>ДРН1.</u> визначити та проаналізувати ключові проблеми, що стоять перед інформаційним правом, виокремити їх наслідки та узагальнити шляхи вирішення цих проблем для удосконалення правового регулювання суспільних відносин в умовах сталого розвитку, цифрової трансформації та Європейської інтеграції України, а також ліквідування цифрової та когнітивної нерівності.	Проведення модульного контролю та виконання аналітичних завдань.
<u>ДРН2.</u> синтезувати існуючі доктринальні підходи до розуміння феномену методологія та побудувати методологію власного дисертаційного дослідження, враховуючи сучасні тенденції розвитку інформаційного суспільства, взаємодію інформаційного права з іншими галузями права, науками про Землю, публічним управлінням та комп'ютерними науками.	Семінарське заняття 1-5
<u>ДРН3.</u> упорядковувати міжнародно-правові стандарти ООН, ЄС, ЮНЕСКО; обґрунтовувати доцільність адаптації інформаційного законодавства України до стандартів ЮНЕСКО задля розбудови суспільства знань в Україні; пропонувати напрями удосконалення підходів до адаптації інформаційного законодавства в умовах сталого розвитку, цифрової трансформації та європейської інтеграції України.	Семінарське заняття 6-9

ДРН4. аналізувати особливості різних підходів до розуміння міжнародного інформаційного права; визначати елементи системної моделі предмета міжнародного інформаційного права; узагальнити необхідні та достатні умови досягнення мети міжнародного інформаційного права, зважаючи на права людини, забезпечення інформаційної безпеки та співпрацю для ліквідування цифрового розриву між державами; пропонувати сценарії розвитку інформаційного права України, враховуючи сучасні тенденції міжнародного інформаційного права	Семінарське заняття 10-15
ДРН 5 — обґрунтувати актуальність забезпечення інформаційних прав людини, враховуючи правовий, процедурно-правозастосовний, технологічно-регулятивний, соціально-політичний, міжнародно-політичний виміри; визначити характеристику четвертого покоління прав людини - "цифрові права" та їх роль у структурі правового статусу особи у XXI столітті; пропонувати організаційно-правові заходи задля гарантування забезпечення інформаційних прав особи в цифрову епоху; синтезувати компоненти правового захисту цифрових прав людини в умовах європейської інтеграції України; узагальнити сучасні виклики і нові виміри цифрових прав, пов'язані із зеленою трансформацією.	Семінарське заняття 10-15 Індивідуальна дослідницька роботи (тези на конференцію, наукова стаття).

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Рекомендована література	
	Аудиторна робота	Само стійна робота			
денна/заочна					
	Лк	П.з / семін . з	Лаб . з.		
Тема 1. Наукова школа у галузі інформаційного права (на шляху до розбудови суспільства знань з точки зору цілей сталого розвитку). Методологія інформаційного права. Роль та місце наукових шкіл з інформаційного права у розбудові суспільства знань. Фундаментальні засади створення наукової школи у галузі інформаційного права. Дослідницька програма наукової школи з інформаційного права та характеристика її структурних елементів. Генеза наукових результатів школи. Сучасні проблеми правового регулювання в умовах цифрової трансформації. Доктринальні підходи до розуміння феномену методології. Пізнавальна модель дослідження науки «інформаційне право». Предмет науки «інформаційне право». Поняття	4	4		15/16	6.1.1 Методичне забезпечення (1) 6.1. 2. Підручники, посібники (1-3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (4,5,7,11,14) 6.1.4. Нормативно-правова база (23-25) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (1,3,2,4-33, 165)

«методологія науки» «інформаційне.право»					
Тема 2. Теоретико-правові засади інформаційних правовідносин як інституту інформаційного права. Методологічні питання теорії правовідносин. Поняття «інтегративна інформаційна сфера», «інформаційна концепція права». Співвідношення понять «правова система» та «інтегративна інформаційна сфера». Склад правовідносин в інформаційній сфері. Структура інформаційних правовідносин. Загальна характеристика юридичних фактів, суб'єктів, об'єктів та змісту інформаційних правовідносин.	2/2	4/2		15/18	6.1.1. Методичне забезпечення (1) 6.1.2. Підручники, посібники (1- 3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (2,4,13,16,17) 6.1.4. Нормативно-правова база (38,43) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (5,6,11,28-67)
Тема 3. Органи публічної влади України як суб'єкти інформаційних правовідносин. Інформаційна правосуб'єктність, класифікація суб'єктів інформаційного права. Інформаційно-правовий статус органів публічної влади. Особливості реалізації інформаційно-правового статусу органів виконавчої влади України та органів місцевого самоврядування в умовах інформаційного суспільства.	2	4		15/18	6.1.1. Методичне забезпечення (1) 6.1. 2. Підручники, посібники (1-3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (5,7-9,14,15) 6.1.4.Нормативно-правова база (15-18, 23, 31, 37, 38) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (5,6, 25, 28,30, 39,51,68-81)
Тема 4. Інформаційне законодавство України як юридичне джерело національного інформаційного права. Міжнародні правові стандарти: поняття, класифікація та роль у формуванні юридичних джерел інформаційного права України. Інформаційне право України як комплексна галузь права. Загальні характеристики інформаційного законодавства України як юридичного джерела національного інформаційного права. Систематизація інформаційного законодавства України. Понятійний апарат проблеми формування міжнародно-правових стандартів. Загально-правова характеристика міжнародних актів ЮНЕСКО обов'язкового характеру. Рекомендаційні акти ЮНЕСКО.	4	6		15/18	6.1.1. Методичне забезпечення (1) 6.1. 2. Підручники, посібники (1-3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (1,8, 9,12,17) 6.1.4. Нормативно-правова база (4, 6, 13, 50) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (82-93, 165)

<i>Тема 5. Адаптація інформаційного законодавства України до міжнародних стандартів ЮНЕСКО в умовах сталого розвитку ООН.</i> Поняття «адаптація законодавства». Зміст та особливості правової природи адаптації інформаційного законодавства України. Роль міжнародно-правових принципів для адаптації інформаційного законодавства України.	-	-		10/18	6.1.1. Методичне забезпечення (1) 6.1. 2. Підручники, посібники (1-3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (1,8, 9,12,17) 6.1.4. Нормативно-правова база (4,7,10,13,15,20-24,26,37,38, 41,47) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (28,51,95-111)
<i>Тема 6. Організаційно-правовий механізм співробітництва України з міжнародною організацією ЮНЕСКО у сфері правового забезпечення розвитку інформаційного суспільства</i> Поняття та структура організаційно-правового механізму. Поняття та модель сфери правового забезпечення. Особливості дослідження сфери правового забезпечення	-	-		10/18	6.1.1. Методичне забезпечення (1) 6.1. 2. Підручники, посібники (1-3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (1, 8, 9,12,17) 6.1.4.Нормативно-правова база (3,8-11,14-17,21,23,27-30, 32-38,46,50) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (8, 28,49,60,62,112-125)
<i>Тема 7. Міжнародні аспекти інформаційного права</i> Тенденції та принципи міжнародного інформаційного права. Міжнародне співробітництво України у сфері інформаційних відносин. Правове регулювання суспільних інформаційних відносин за законодавством різних країн. Міжнародні нормативно-правові акти у сфері інформаційного суспільства.	4	6		10/18	6.1.1. Методичне забезпечення (1) 6.1. 2. Підручники, посібники (1-3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (5,7,10-14,17) 6.1.4. Нормативно-правова база (2,4,5,12,13,15,38,39,41-44) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (79,116-158)
<i>Тема 8. Інформаційні права людини як інститут інформаційного права в умовах сталого розвитку</i> Інформаційні права людини: концепція поколінь прав людини, зміст суб'єктивного права на інформацію. Парадигма правового статусу людини в умовах становлення інформаційного суспільства. Декларація прав людини і правових норм в інформаційному суспільстві. Цифрові права людини.	4	6		10/18	6.1.1. Методичне забезпечення (1) 6.1. 2. Підручники, посібники (1-3) 6.1.3. Публікації розробників силабусу (2, 3,6,10, 12, 14-16) 6.1.4.Нормативно-правова база (1, 15,21,41,48,49) 6.1.5. Веб- та електронні ресурси (1-4) 6.2. Додаткові джерела (59, 159-164)
Всього за рік	20/4	30/4		100/142	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кіль- кість годин	Методи навчання (якивиди навчальної діяльності має виконати <u>студент</u> <u>самостійно</u>)	Кіль- кість годин
<u>ДРН1.</u> визначити та проаналізувати ключові проблеми, що стоять перед інформаційним правом, виокремити їх наслідки та узагальнити шляхи вирішення цих проблем для удосконалення правового регулювання суспільних відносин в умовах сталого розвитку, цифрової трансформації та Європейської інтеграції України, а також ліквідування цифрової та когнітивної нерівності.	- проведення лекційних та практичних занять мультимедійними презентаціями до кожної з тем;	10/-	– додаткове опрацювання лекційного матеріалу; – підготовка до практичних і семінарських робіт; – проходження тренувального тестування; – написання реферату, письмова робота.	20/28
<u>ДРН2.</u> синтезувати існуючі доктринальні підходи до розуміння феномену методологія та побудувати методологію власного дисертаційного дослідження, враховуючи сучасні тенденції розвитку інформаційного суспільства, взаємодію інформаційного права з іншими галузями права, науками про Землю, публічним управлінням та комп'ютерними науками.	– робота з літературними джерелами і нормативно-правовими актами; – тематична дискусія з проблемних питань в інформаційній сфері;	10/2	– додаткове опрацювання лекційного матеріалу; – підготовка до практичних і семінарських робіт; – написання реферату, письмова робота.	20/28
<u>ДРН3.</u> упорядковувати міжнародно-правові стандарти ООН, ЄС, ЮНЕСКО; обґрунтовувати доцільність адаптації інформаційного законодавства України до стандартів ЮНЕСКО задля розбудови суспільства знань в Україні; пропонувати напрями удосконалення підходів до адаптації інформаційного законодавства в умовах сталого розвитку, цифрової трансформації та європейської інтеграції України.	– робота з літературними джерелами і нормативно-правовими актами; тематична дискусія з проблемних питань в інформаційній сфері; аналіз спірних ситуацій, що виникають між суб'єктами інформаційних правовідносин;	10/2	– додаткове опрацювання лекційного матеріалу; – підготовка до практичних і семінарських робіт; – написання реферату, письмова робота.	20/28

<u>ДРН4. аналізувати</u> особливості різних підходів до розуміння міжнародного інформаційного права; визначати елементи системної моделі предмета міжнародного інформаційного права; узагальнити необхідні та достатні умови досягнення мети міжнародного інформаційного права, зважаючи на права людини, забезпечення інформаційної безпеки та співпрацю для ліквідування цифрового розриву між державами; пропонувати сценарії розвитку інформаційного права України, враховуючи сучасні тенденції міжнародного інформаційного права	– пошукова робота, робота з джерелами; – індивідуальна дослідницька робота; – обговорення на заняттях ситуацій, які є найбільш важливими для сучасної України.	10/2	– додаткове опрацювання лекційного матеріалу; – підготовка до практичних і семінарських робіт; написання реферату, письмова робота.	20/28
<u>ДРН5 обґрунтувати</u> актуальність забезпечення інформаційних прав людини, враховуючи правовий, процедурно-правозастосовний, технологічно-регулятивний, соціально-політичний, міжнародно-політичний виміри; визначити характеристику четвертого покоління прав людини - "цифрові права" та їх роль у структурі правового статусу особи у XXI столітті; пропонувати організаційно-правові заходи задля гарантування забезпечення інформаційних прав особи в цифрову епоху; синтезувати компоненти правового захисту цифрових прав людини в умовах європейської інтеграції України; узагальнити сучасні виклики і нові виміри цифрових прав, пов'язані із зеленою трансформацією.	– пошукова робота, робота з джерелами; – індивідуальна дослідницька робота; – обговорення на заняттях ситуацій, які є найбільш важливими для сучасної України.	10/2	– підготовка до захисту індивідуальної дослідницької роботи (тези на конференцію, наукова стаття).	20/30
Всього годин		50/8		100/142

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

6. №	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
------	-------------------------------	--------------------------------	----------------

1.	Семінарські заняття за темою 1. Наукова школа у галузі інформаційного права (на шляху до розбудови суспільства знань в умовах сталого розвитку). Методологія інформаційного права	5 балів /5%	До 2 тижня
2.	Семінарські заняття за темою 2 Теоретико-правові засади інформаційних правовідносин як інститут інформаційного права.	5 балів /5%	До 3 тижня
3.	Семінарські заняття за темою 3 Органи публічної влади України як суб'єкти інформаційних правовідносин	5 балів /5%	До 4 тижня
4.	Семінарські заняття за темою 4. Інформаційне законодавство України як юридичне джерело національного інформаційного права. Міжнародні правові стандарти: поняття, класифікація та роль у формуванні юридичних джерел інформаційного права України.	5 балів /5%	До 5 тижня
5.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів /15%	
6.	Семінарські заняття за темою 7. Міжнародні аспекти інформаційного права	10 балів /10%	До 8 тижня
7.	Семінарські заняття за темою 8. Інформаційні права людини як інститут інформаційного права в умовах сталого розвитку	10 балів /10%	До 10 тижня
8.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	15 балів /15%	До 10 тижня
9.	Іспит	30 балів /30%	До 10 тижня

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Есе/тематична дискусія	0-1 балів	1-3 балів	3-4 балів	5 балів
	Вимоги щодо Завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз ін. підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-2 балів	3-7 балів	8-12 балів	13-15 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Іспит	0-5 балів	5-15 балів	15-27 балів	27-30 балів
	Здобувач недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань відсутні або недостатньо розкриті	Здобувач недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань недостатньо розкриті	Здобувач достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань розкриті	Здобувач гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, складові питань повністю розкриті

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого

удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1.	Усне (письмове) опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2.	Письмовий зворотний зв'язок на есе, реферат	Протягом 1 тижня після складання
3.	Проходження тестування модульного контролю та підготовки тез доповіді зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
4	Самооцінювання	Після завершення вивчення теми
5	Взаємооцінювання	Після завершення вивчення теми

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Методичне забезпечення

1. Навчально - методичний комплекс з дисципліни «Проблеми інформаційного права», на платформі Moodle, СНАУ, 2026 рік.

6.1.2. Підручники, посібники

1. Арістова І.В., Чернадчук Т.О., Ткаченко В.В. (2026). Проблеми інформаційного права : навчальний посібник / І. В. Арістова, Т. О. Чернадчук, В. В. Ткаченко ; за заг. ред. д.ю.н., професора І. В. Арістової. Одеса : Видавництво «Юридика», 2026. 442 с.

2. Інформаційне право України. Марущак А.І. та ін. За заг.ред.д.ю.н., проф., акад.НАПрН О.П.Орлюк, д.ю.н. проф. О. А. Заярного. Підручник. Київ. Юрінком Інтер. 2025. 588 с.

3. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести: підручник. 3-тє вид., стереотип. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 584 с.

6.1.3. Публікації розробників силабусу

1. **Арістова І.В.** Національний механізм реалізації цілей сталого розвитку в умовах інформаційного суспільства в Україні: роль юридичного механізму та його складових. Монографія: Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку, Scientific monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 1-31. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-1>.

2. Kostenko O.M., Bieliakov K.I., Tykhomyrov O.O., **Aristova I. V.** «Legal personality» of artificial intelligence: methodological problems of scientific reasoning by Ukrainian and EU experts. AI & Society. 2023. Volume 39. P. 1683-1693 (2024). URL: <https://doi.org/10.1007/s00146-023-01641-0> URL: <https://tinyurl.com/297smtxo> (III)

3. Utkina, M.; Bondarenko, O.; **Chernadchuk, T.**; Chernadchuk, O. Intellectual Property Rights on Objects Created by Artificial Intelligence. Law, State and Telecommunications Review, [S. l.], v. 15, n. 1, p. 85–105, 2023. DOI: 10.26512/lstr.v15i1.41729. URL: <https://periodicos.unb.br/index.php/RDET/article/view/41729/36772>(III)

4. **Арістова І.В.** Роль інформаційної сфери та науки «інформаційне право» у досягненні цілей сталого розвитку в умовах цифрової трансформації в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство. 2025. № 4. Ч. 2. С. 92-96. DOI <https://doi.org/10.24144/2788->

5. **Арістова І.В.** Стратегія цифрової трансформації ЄС у сфері публічного управління: правові та технологічні орієнтири для України. Наше право. 2025. № 3. С.230-236. DOI: <https://doi.org/10.71404/NP.2025.3.31>
6. **Aristova I.V.,** Kotvyakovskiy Yu.O., Klochko A.M., Utilizing artificial intelligence to safeguard against corruption in Ukraine. Приватне та публічне право. 2025. № 2. С.36-41. DOI: 10.32782/2663-5666.2025.2.6. URL: <https://tinyurl.com/2cp386hg> (III)
7. **Чернадчук Т.О.,** Томурко В.О.. Європейський досвід цифровізації соціального забезпечення та його імплементація у фінансово-правові засади публічного управління в Україні. Аналітично-порівняльне правознавство.Електронне наукове видання. 2025. № 5. Частина 2. С. 371-375. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.05.2.57> URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/10/APP_05_2025_part-2.pdf
8. Віта Ткаченко, **Тамара Чернадчук.** Адаптація українського законодавства до законодавства ЄС у сфері публічного управління. Соціологія права. 1-2 / 2025. С. 208-213 DOI <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2025-1.36> URL: http://soclaw.idpnan.kyiv.ua/archive/2025/1/1_2025.pdf
9. Іван Кравченко, **Тамара Чернадчук.** Організаційно-правові засади впровадження цифрових адміністративних послуг як напрям вдосконалення публічного управління. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 3. С. 291-294. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/67> URL: http://www.lsej.org.ua/3_2025/69.pdf
10. **Арістова І. В.,** Ткаченко В. В. Екологічний порядок денний у сфері цифрових прав: право на інформацію про екологічний слід продуктів. Аналітично-порівняльне правознавство. 2026. Випуск № 01. Ч. 2. С. 161-168. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.2.25>. URL: https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2026/02/APP_01_2026_part-2-1.pdf
11. **Арістова І.В.,** Павловський В.А. Правове забезпечення сталого розвитку в умовах глобальної цифровізації: генеза правових актів ООН, досвід для України. Приватне та публічне право. 2026. № 1. С.86-100. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-5666.2026.1.13>
12. **Арістова І. В.,** Ткаченко В.В. Адаптація національного законодавства у сфері штучного інтелекту до законодавства Європейського Союзу. Юридичний науковий електронний журнал. 2026. № 3. С. 58-62. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2026-3/10> URL: https://lsej.org.ua/3_2026/12.pdf
13. **Арістова І. В.,** Кравченко І. О. Розвиток юридичних технологій («legal tech») в епоху штучного інтелекту: міжнародний досвід та Україна. Право.UA. 2026. № 2. С.205-211. DOI: <https://doi.org/10.71404/NP.2026.2.26>
14. **Арістова І.В.** Роль Принципів державного управління Програми SIGMA у формуванні сталого публічного управління в Україні в умовах цифрової трансформації та європейської інтеграції: організаційно-правові орієнтири. Вектори розвитку: синергія права, соціальних гарантій та геопросторових вимірів сталого розвитку. Колективна монографія. м. Рига, Латвія. Видавництво «Baltija Publishing» 2026. С. 1-20 DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-649-2-1>
15. Shchyrska V., **Aristova I.,** Ovcharenko, R., Grytsyshen, D., & Svintsytskyi, A. (2025). Legal Aspects and State Regulation of the Use of Artificial Intelligence. Journal of Sustainable Competitive Intelligence. 2025. Vol. 15. P. 2-21. <https://doi.org/10.37497/eagleSustainable.v15i.533>

16. Svitlana M. Zadorozhna, **Irina V. Aristova**, Iryna Yu. Tatulych, Pavlo S. Ivanitskyi, Pavlo S. Ivanitskyi. Issues and challenges of regulation of relations on the Internet to guarantee adherence to human rights. *Rivista di Studi sulla Sostenibilità*. 2025. № 2. P. 251-268. <https://doi.org/10.3280/riss2025oa19632>. URL: <https://tinyurl.com/26aavs2c>

17. **Aristova I**, Kapitanenko N, Lyseiuk A, Kryvolap I, Kharytonov O. Information Sovereignty under Fire: Legal Challenges for Ukraine. *Applied Cybersecurity & Internet Governance*. 2025. vol. 4, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.60097/ACIG/209993>. URL: <https://tinyurl.com/2yjmtbvz>

6.1.1. Нормативно-правова база

1. Африканська хартія прав людини і народів (Банжувська Хартія) від 27.06.1981 р. URL: <https://tinyurl.com/2de2tvrfr> (дата звернення 04.01.2026).

2. Використання можливостей безпечних, захищених та надійних систем штучного інтелекту з метою сталого розвитку. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 21.03.2024 № 78/265. URL: <https://docs.un.org/en/A/RES/78/265> (дата звернення 04.01.2026).

3. Директива Європейського Парламенту і Ради про координацію певних положень, встановлених законами, нормативно-правовими або адміністративними актами в державах-членах стосовно надання аудіовізуальних медіапослуг (Директива про аудіовізуальні медіапослуги), від 10.03.2010 № 13. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_022-10 (дата звернення: 03.01.2026).

4. Загальна декларація прав людини : Декларація; ООН від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_015 (дата звернення: 31.12.2025).

5. Коло ведення та умови створення та функціонування Незалежної міжнародної наукової групи з штучного інтелекту та Глобального діалогу з питань управління штучним інтелектом: Резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/79/325 від 26.08.2025., URL: <https://www.un.org/global-digital-compact/en> (дата звернення 04.01.2026).

6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_004 (дата звернення: 31.12.2025).

7. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних : Рада Європи від 28.01.1981. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_326 (дата звернення: 22.09.2025).

8. Конвенція про кіберзлочинність : Конвенція Ради Європи від 23.11.2001. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_575 (дата звернення: 28.12.2025).

9. Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів від 18.06.2009. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/994_001-09 (дата звернення: 03.01.2026).

10. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 21.12.2025).

11. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2341-14> (дата звернення: 31.12.2025).

12. Модернізована Конвенція щодо захисту осіб у сфері обробки персональних даних (Конвенція 108+). Рада Європи. 2018. URL: <https://tinyurl.com/237bpcph> (дата звернення: 29.12.2025).

13. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_043 (дата звернення: 31.12.2025).

14. Питання Національної комісії України у справах ЮНЕСКО : Указ Президента України від 26.03.1996 № 212/96. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/212/96> (дата звернення: 03.01.2026).
15. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17> (дата звернення: 28.12.2025).
16. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 04.02.1998 № 75/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/75/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 21.12.2025).
17. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 01.12.2022 № 2807-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2807-20> (дата звернення: 30.12.2025).
18. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2155-19> (дата звернення: 14.12.2025).
19. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.1999 № 1496. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1496-99-%D0%BF> (дата звернення: 31.12.2025).
20. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу : Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1629-15> (дата звернення: 18.12.2025).
21. Про медіа: Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2849-20> (дата звернення: 22.12.2025).
22. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 року № 649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/649-2017-%D1%80> (дата звернення: 30.12.2025).
23. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України від 09.01.2007 № 537-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/537-16> (дата звернення: 21.12.2025).
24. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 № 386-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80> (дата звернення 24.12.2025).
25. Положення про наукові школи Науково-дослідного інституту інформатики і права НАПрН України: протокол засідання Вченої ради від 9 грудня 2015 року № 8. URL: <https://ippi.org.ua/naukovi-shkoli> (дата звернення 05.01.2026).
26. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу : Указ Президента України від 11.06.1998 № 615/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/615/98> (дата звернення: 07.01.2026).
27. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 16.12.2025).
28. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/851-15> (дата звернення: 21.12.2025).
29. Про електронні комунікації : Закон України від 16.12.2020 № 1089-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1089-20> (дата звернення: 11.12.2025).
30. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3855-12> (дата звернення: 21.12.2025).

31. Про Державне агентство земельних ресурсів України: Указ Президента від 8 квітня 2011 року № 445 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/445/2011> (дата звернення: 30.12.2025).

32. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2811-20> (дата звернення: 21.12.2025).

33. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України : Закон України від 23.02.2006 № 3475-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3475-15> (дата звернення: 09.12.2025).

34. Про затвердження Класифікатора галузей законодавства України : Наказ Міністерства юстиції України; від 02.06.2004 № 43/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/v43_5323-04 (дата звернення: 31.12.2025).

35. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2163-19> (дата звернення: 28.12.2025).

36. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів: Закон України від 20.05.2020 № 631-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/631-20> (дата звернення: 03.01.2026).

37. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17> (дата звернення: 25.12.2025).

38. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12> (дата звернення: 27.12.2025).

39. Рамкова конвенція Ради Європи про штучний інтелект та права людини, демократію і верховенство права від 17 травня 2024 року № 225 URL: <https://rm.coe.int/1680afae3c> (дата звернення: 03.01.2026).

40. Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради про гармонізовані правила справедливого доступу до даних та їх використання, а також про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2017/2394 та Директиви (ЄС) 2020/1828 (Закон про дані), від 13 грудня 2023 року № 2854. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj> (дата звернення 30.12.2025).

41. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) від 27.04.2016 № 2016/679., URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/984_008-16 (дата звернення: 30.12.2025).

42. Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради року, що встановлює гармонізовані правила щодо штучного інтелекту та вносить зміни до Регламентів (ЄС) № 300/2008, (ЄС) № 167/2013, (ЄС) № 168/2013, (ЄС) 2018/858, (ЄС) 2018/1139 та (ЄС) 2019/2144, та Директив 2014/90/ЄС, (ЄС) 2016/797 та (ЄС) 2020/1828 (Закон про штучний інтелект) від 13.06.2024 № 1689 URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj> (дата звернення 30.12.2025).

43. Регламент (ЄС) 2022/1925 Європейського Парламенту та Ради від 14 вересня 2022 року про конкурентні та чесні ринки в цифровому секторі та про внесення змін до Директив (ЄС) 2019/1937 та (ЄС) 2020/1828 (Закон про цифрові ринки), URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj> (дата звернення: 29.12.2025).

44. Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради про європейське управління даними та про внесення змін до Регламенту (ЄС) 2018/1724 (Закон про управління даними) від 30.05.2022 р. №, URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj> (дата звернення 31.12.2025).

45. Резолюція Європейського Парламенту з рекомендаціями Комісії щодо норм цивільного права з робототехніки від 16 лютого 2017 року (2015/2103(INL)). URL: <https://tinyurl.com/2djvdrm6> (дата звернення: 30.12.2025).

46. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство»): Рішення Конституційного суду України від 09.07.1998 № 12-рп/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v012p710-98> (дата звернення: 01.01.2026).

47. Recommendation on the ethics of artificial intelligence. UNESCO. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137> (дата звернення 30.12.2025).

48. Recommendation of the Council on Artificial Intelligence. OECD, 2019. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449> (дата звернення: 28.12.2025).

49. Recommendation of the Council on Agile Regulatory Governance to Harness Innovation. OECD, 2021. URL: <https://tinyurl.com/25z28z2e> (дата звернення: 29.12.2025).

50. Статут Організації Об'єднаних Націй (з поправками). Статут Міжнародного Суду Організації Об'єднаних Націй : від 26.06.1945 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text

6.1.5. Веб- та електронні ресурси

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт/ URL:<http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>
2. Міністерство закордонних справ України: офіційний веб-сайт/ URL:<http://mfa.gov.ua/ua>
3. Міністерство цифрової трансформації України. офіційний веб-сайт/ URL:<https://thedigital.gov.ua/>
4. Президент України: офіційний веб-сайт/ URL:<http://www.president.gov.ua/>.

6.2.Додаткова література

1. Арістова І. В. Наука інформаційне право на новому етапі розвитку інформаційного суспільства. Правова інформатика. 2011. № 1. С. 3-11.
2. Арістова І. В. Становлення науки «інформаційне право»: питання методології. Ч. II. Публічне право. 2016 р. №. 3. С. 102-110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_3_16.
3. Арістова І. В. Становлення науки «інформаційне право»: питання методології. Ч.І. Публічне право. 2016 р. № 2. С. 245-250.
4. Свистович Р. С. Правове регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. НУБіП України. К., 2011. 20 с.
5. Арістова І. В., Кузнецова М. Ю. Реалізація інформаційно-правового статусу органів виконавчої влади України в інформаційних правовідносинах: монографія / За заг. ред. І. В. Арістової. К.: Видавничий центр НУБіП України, 2015. 250 с.
6. Арістова І. В., Чернадчук В.Д. Концепція інформаційних правовідносин: сутність та особливості використання у сфері банківської діяльності. Інформація і право. 2012. №3 (6). С. 47-56.
7. Арістова І.В., Ткаченко В.В. Інформаційне законодавство України: проблеми адаптації до міжнародних правових стандартів: монографія / За заг. ред. І.В. Арістової. К.,

Видавничий центр НУБіП України, 2015. 185 с.

8. Чернадчук Т. О. Актуальні питання інформаційних правовідносин у банківській сфері: монографія / За заг. ред. І. В. Арістової. Суми: Вид-во СНАУ, 2011. 162 с.
9. Арістова І.В., Курило В. І., Кругул І. Ю. Проблеми правового регулювання співробітництва України з міжнародною організацією ЮНЕСКО у сфері правового забезпечення розвитку інформаційного суспільства в Україні: монографія / За заг. ред. І. В. Арістової, К.: Центр учбової літератури, 2013. 216 с.
10. Арістова І. В. Методологічні засади розбудови суспільств знань. Правова інформатика. 2008. № 3 (19). С. 10-17.
11. Арістова І.В. Державна інформаційна політика та її реалізація в діяльності органів внутрішніх справ України: організаційно-правові засади: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т внутр-х справ. Харків. 2002. 476 с.
12. Сировой О. В. Організаційно-правові засади управління інформаційними ресурсами органів внутрішніх справ України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Х.: Національний ун-т внутр. справ, 2006. 20 с.
13. Арістова І. В., Сулацький Д. В. Інформаційна безпека людини як споживача телекомунікаційних послуг: монографія / За заг. ред. І. В. Арістової. Харків: Право, 2013. 184 с.
14. Макогонюк Ю.Ю. Організаційно-правові засади забезпечення права на доступ до публічної інформації в екологічній сфері України: дис. .. канд юрид наук: 12.00.07 / К., Наук. - дослід. інс-т публ. права. 2016. 240 с.
15. Арістова І.В. Інформаційне суспільство та суспільства знань: порівняльно-правовий аналіз і досвід для України. Українсько – грецький міжнародний науковий юридичний журнал. Порівняльно-правові дослідження. 2008. №2. С. 27-29.
16. Арістова І. В., Белявська С. Ю. Удосконалення судового управління в Україні: організаційно-правові засади впровадження інновацій: монографія / За заг. ред. І.В. Арістової. К.: НУБіП України, 2016. 194 с.
17. Арістова І. В., Курило В.І., Калугін О.Ю. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в аграрний сектор економіки України: організаційно-правовий аспект: монографія / За заг. ред. І.В.Арістової. К., Редакційно-видавничий центр НУБіП України, 2014. 193 с.
18. Арістова І.В., Курило В.І., Скоромний Я. І. Організаційно-правові засади надання адміністративних послуг у сільському господарстві України: монографія / За заг. ред. І. В. Арістової. К.: Видавництво центр НУБіП України, 2015. 156 с.
19. Арістова І. В., Шульга М. В. Правове регулювання суспільних відносин у межах наукових спеціальностей 12.00.06 та 12.00.07: методологічний аспект. Актуальні проблеми екологічних, земельних та аграрних правовідносин: методологічні й прикладні аспекти: Матеріали круглого столу (м. Харків, 5 грудня 2014 року). Х., Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. 2014. С. 22-25.
20. Арістова І. В. Організаційно-правові механізми ЮНЕСКО щодо розвитку інформаційного суспільства – орієнтир для України. Правова інформатика. № 1(21). 2009. С. 17-22. URL: <https://goo.su/4TrD> (дата звернення: 30.12.2025).
21. Арістова І.В. Розбудова правової держави в Україні: правовий механізм забезпечення права на доступ до інформації в суспільстві знань. Правова інформатика. 2010. №1. С. 3-13.

22. Арістова І. В. Наукова школа у галузі інформаційного права: на шляху до розбудови суспільства знань в Україні (ч.1). Публічне право. 2017. № 2(26). С. 9-19.
23. Ліпкан В. А., Залізник В.А. Систематизація інформаційного законодавства України: монографія / За заг. ред. В. А. Ліпкана. К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2012. 304 с.
24. Цимбалюк В. С. Інформаційне право: концептуальні положення до кодифікації інформаційного законодавства: монографія. К.: Освіта України, 2011. 426 с.
25. Баранов О.А. Правове забезпечення інформаційної сфери: теорія, методологія і практика: монографія. К. : Едельвейс, 2014. 433 с.
26. Селезньова О. М. Теоретико-методологічні основи інформаційного права України: монографія. Чернівці: «Місто», 2014. 408 с.
28. Скаун О.Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс): підручник. Вид. 2-е, перероб. і доп. Харків: Еспада, 2009. 752 с.
29. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права. Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). К.: Аттика, 2007. 412 с.
30. Теорія держави і права (Академічний курс). Підручник / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. Вид 2-е, перероб. і доп. К.: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
31. Попович В. М. Теорія держави і права: концепція, праксеологія та методологія розвитку: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 384 с.
32. Пилипчук В. Г. Трансформація Центру правової інформатики в Науково-дослідний інститут інформатики і права: становлення, здобутки, пріоритети (2011-2015 р.р.): науково-інформаційний огляд /В. Г. Пилипчук, В. М. Фурашев. За інформаційно-технічної підтримки В. М. Брижка, В. М. Поперечнюк, О. Г. Родзієвської. К.: ТОВ «ПанТот», 2016. 106 с.
33. Арістова І.В. Наукова школа у галузі інформаційного права: на шляху до розбудови суспільства знань в Україні (ч.2). Публічне право. 2017. № 3 (27). С. 80-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2017_3_12 (дата звернення 02.01.2026).
34. Арістова І. В. Теоретико-правові засади інформаційних правовідносин. Юридична відповідальність за правопорушення в інформаційній сфері та основи інформаційної деліктології: колективна монографія. Київ: КВУЦ, 2019. С. 36-62.
35. Арістова І.В. Система права України в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки. Приватне та публічне право. 2020. № 3. С. 44-51. DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2020.3.9> URL: http://pp-law.in.ua/archive/3_2020/11.pdf.
36. Беляков К.І. Ознаки неправомірної інформаційної діяльності. Наука і правоохорона. Київ: ДНДІ МВС України, 2012. № 1(12). С. 103–109.
37. Шпенюв Д. Ю. Інформаційні правовідносини : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харківський національний університет внутрішніх справ. Х., 2012. 191 с.
38. Кохановська О. В. Цивільно-правові проблеми інформаційних відносин в Україні: Цивільно-правові проблеми інформаційних відносин в Україні: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.04. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2006. 531 с.
39. Кохановська О.В. Концепція інформаційних правовідносин у сучасній правовій доктрині. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. Науковий часопис. Хмельницький. 2004. №4 (12). С. 19-25.
40. Брижко В. М., Кальченко О. М., Цимбалюк В. С. Інформаційне суспільство. Дефініції / За ред. Р. А. Калужного, М. Я. Швеця. К.: Інтеграл, 2002. 220 с.
41. Красіков Д.О. Особливості інформаційних правовідносин при побудові

інформаційного суспільства. Право і суспільство. 2010. № 6. С. 142-149.

42. Арістова І.В. Проблема взаємодії галузей національного права: методологічні засади. Актуальні питання вітчизняної юридичної науки. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, (м. Суми, 13–14 квітня 2017 р.). Суми: вид-во СНАУ, 2017. С. 42-45.

43. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України (теоретичні аспекти): монографія. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. 2003. 304 с.

44. Баранов О. А. Об'єкт правовідносин в інформаційному праві. Інформатика і право. 2013. № 9. С. 15-23.

45. Кохановська О. В. Суб'єкти та об'єкти інформаційних правовідносин у сучасній правовій доктрині. Вісник Київського національного універ-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Юридичні науки. 2005. Вип. 67–69. С. 51–54.

46. Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка». 2006. С. 287.

47. Баранов О. А. Інтернет речей і штучний інтелект: витоки проблеми правового регулювання. Інформація і право. 2018. № 1 (24). С. 34–51.

48. Загальна теорія права: підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. К.: Ваїте, 2015. 392 с.

49. Загальна теорія держави і права : підручник. М. С. Кельман, О. Г. Мурашин. К.: Кондор, 2006. 477 с.

50. Кодифікація приватного права України : монографія / за ред. А. С. Довгерта, Є. О. Харитонов. Київ : Алерта, 2020. 364 с.

51. Кормич Б.А. Інформаційне право. Підручник. Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.

52. Марущак А. І. Інформаційне право України : підручник. К. : Дакор, 2011. 456 с.

53. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навчальний посібник. 10-те вид., виправл. Львів: Край, 2008. 224 с.

54. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник. 4-те вид., допов. і перероб. Київ : Алерта, 2021. 520 с.

55. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Сутність ІТ-права: пошук парадигми. Право України. 2018. № 1. С. 18-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prukr_2018_1_4 (дата звернення: 30.12.2025).

56. Баранов О.А. Штучний інтелект і система права : монографія. ДНУ «Інститут інформації, безпеки і права Національної академії правових наук України». Київ; Одеса : Фенікс, 2025. 296 с.

57. Некіт Г. Г. Смарт-контракт як цивільно-правова категорія. Часопис цивілістики. 2019. Вип. 34. С. 40–44.

58. Szabo N. Smart contracts: building blocks for digital markets. 1996. URL: <https://tinyurl.com/y9hjcljv> (дата звернення 30.12.2025).

59. Hildebrandt M. Law for Computer Scientists and Beyond. Oxford University Press. 2020. 341 p. URL: <https://tinyurl.com/27v8uljf> (дата звернення 30.12.2025).

60. Floridi L. The Fourth Revolution: How the Infosphere is Reshaping Human Reality. Oxford University Press. 2014. 248 p..

61. Кохановська О. В. Приватно-правове розуміння інформаційних відносин в Україні. Часопис цивілістики. 2017. Вип. 22. С. 128-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2017_22_28. (дата звернення 30.12.2025).

62. Kelsen H. Pure Theory of Law. Berkeley: University of California Press, 1967. 366 p.
63. Luhmann N. Law as a Social System. Oxford: Oxford University Press, 2004. URL: <https://doi.org/10.1093/oso/9780198262381.001.0001>(дата звернення 30.12.2025).
64. Mason S., & Seng D. Electronic Evidence and Electronic Signatures. University of London Press. 2021. 604 p. URL: <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/55755> (дата звернення 30.12.2025).
65. Sawé J. J. The Illusion of Consent in the Digital Age. Journal of Information Policy. 2017. Vol. 7. P. 158–181.
66. Susskind R. Tomorrow's Lawyers: An Introduction to Your Future. Oxford : Oxford University Press, 2013. 216 p. URL: <https://tinyurl.com/28jbzk4j> (дата звернення 01.01.2026).
67. Floridi L. The Ethics of Information. Oxford : Oxford University Press, 2013. 357 p. URL: <https://tinyurl.com/2byosyw2> (дата звернення: 02.01.2026).
68. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підруч. для студ. ВНЗ та працівників місцевого самоврядування. К. : «Правова єдність», Всеукраїнська асоціація видавців, 2008. 350 с.
69. Руденко М. В. Деякі теоретичні і практичні аспекти правового статусу прокурора в адміністративному судочинстві. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «ПРАВО» 2012. Випуск № 11. с. 232-245.
70. Колодій А. М., Олійник А. Ю. Права людини і громадянина в Україні: навчальний посібник. К. : Юрінком Інтер, 2003. 332 с.
71. Авер'янов В.Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. У двох томах. Том 1. Загальна частина / Ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). К.: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.
72. Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. К. : ІнЮре, 2002. 668 с.
73. Нижник Н. Р., Дубенко С. Д., Плахотнюк Н. Г. Органи державної влади в Україні: структура, функції та перспективи розвитку: навчальний посібник / За заг. ред. Н. Р. Нижник. К.; Івано-Франківськ : ЗАТ «Нічлава», 2003. 318 с.
74. Котюк В.О. Загальна теорія держави і права: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2005. 592 с.
75. Ткач. Г. Й. Поняття компетенції органу виконавчої влади. Вісник Львів. ун-ту. Серія юридична, 2004. Вип. 40. С. 188-192.
76. Арістова І. В. Стадник Р.І. Органи виконавчої влади України як розпорядники публічної інформації: теоретико-правові та практичні питання: монографія / За заг. ред. І. В. Арістової. К., Видавничий центр НУБіП України. 2018. 233 с.
77. Калюжна С. В. Суб'єкти інформаційного права в умовах цифрової трансформації в Україні: органи місцевого самоврядування: монографія / За заг. ред. І. В. Арістової. Одеса: Вид-во «Юридика». 2023. 266 с.
78. Арістова І.В. Органи публічної влади України в умовах розбудови інформаційного суспільства: методологія дослідження. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Вип. № 58. Т. 1. 2019. С. 177-186, DOI <https://doi.org/10.32782/2307-3322.58-1.38> URL: URL: <https://drive.google.com/file/d/1uf7bwhcul5fGJoQ4lnQeqY-yNQsFvlq3/view>.
79. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти : монографія / За заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : вид-во університету внутр-х. справ.

2000. 368 с.

80. Марущак А. І. Інформаційно-правові аспекти протидії кіберзлочинності. Інформація і право. 2018. № 1. С. 127-132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2018_1_15. (дата звернення 30.12.2025).

81. Фулей Т.І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: Науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2015. 208 с.

82. Максименко Ю. Є. Теоретико-правові засади забезпечення, інформаційної безпеки України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. К., 2007. 188 с.

83. Череповський К. П. Окремі питання інкорпорації міжнародного інформаційного права. Правова інформатика. 2012. № 1 (33). С. 68-76.

84. Череповський К. П. Інкорпорація як складова систематизації інформаційного законодавства України. Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки». 2012. № 2 (Ч. II). С. 177-182.

85. Беляков К.І. Інформатизація в Україні: проблеми організаційно-правового та наукового забезпечення : монографія. К. : КВІЦ, 2008. 576 с.

86. Брижко В. М., Гуцалюк М.О, Цимбалюк В.С., Швець М. Я. Інформаційне право та правова інформатика у сфері захисту персональних даних : монографія. К.: НДЦПІ АПрН України, 2005. 333 с.

87. Калюжний Р. А., Марценюк О. Г. Предмет та методи інформаційного права. Правова інформатика. 2008. № 3(19). С. 5–9.

88. Кристофер М. Інформаційне суспільство. Скептичний погляд /пер. з англ. К.: «К.І.С.», 2004. 220 с.

89. Porat M., Rubin M. Development and measurement. Wash., 1987. 432 p.

90. Masuda Y. The Information Society as Post-Industrial Society. Wash., 1981. 103 p.

91. Маруховський О. О. Політичні аспекти зарубіжних концепцій інформаційного суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.01. К.: Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2008. 20 с.

92. Сулацький Д. В. Організаційно-правові засади забезпечення інформаційної безпеки людини як споживача телекомунікаційних послуг : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Міжнародний університет бізнесу і права. Херсон, 2011. 20 с.

93. Цимбалюк В. С. Питання кодифікації інформаційного законодавства. Правова інформатика. 2009. № 4. С. 13-22.

94. Войтович Р. В. Глобальна інтеграція як нова форма суспільного розвитку URL: <https://goo.gl/b5iheee> (дата звернення 28.12.2025).

95. Брижко В. М. Про приведення інформаційного законодавства України у відповідність до положень європейського права. Правова інформатика. 2010. № 1. С. 14-22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pinform_2010_1_4. (дата звернення 30.12.2025).

96. Пархоменко Н. М. Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види. Часопис Київського університету права. 2012. № 1. С. 338-343. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2012_1_86. (дата звернення 30.12.2025).

97. ITUPublications. Global Cybersecurity Index 2024. 5th Edition. URL: <https://tinyurl.com/2a93qnb2> (дата звернення 03.01.2026).

98. Риндюк В. І., Кучинська О. Ю. Адаптація національного законодавства до права

- ЄС: досвід держав-членів та держав-кандидатів для України. Науковий вісник УжНУ. Серія: Право. 2024. Вип. 82. Ч.2. с. 120-126. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.82.1.17>.
99. Міжнародні стандарти забезпечення свободи вираження поглядів. Збірник публікацій Артикло 19 / За ред. Т. Шевченка, Т. Олексіюк, Інститут Медіа права. К., «Фенікс». 2008. 224 с. URL: <https://tinyurl.com/25vkhbql> (дата звернення 03.01.2026).
100. Гуртова К. М. Теорія і практика адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Київський часопис права. 2023. № 4. с. 162-168. DOI: <https://doi.org/10.32782/klj/2023.4.23>.
101. Ляхівненко С. М. Міжнародні правові стандарти: до визначення поняття та видової характеристики. Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 51. К.: Ін-т держави і права ім. В. М.Корецького НАН України, 2011. С. 666–672.
102. Ляхівненко С. М. Порівняльно-правові аспекти процедурного забезпечення та реалізації міжнародно-правових стандартів на універсальному та регіональному рінках. Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки, Вип. 52. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2011. С. 536–542.
103. Ставнійчук М. І. Роль міжнародних стандартів у захисті та розвитку демократичних принципів Бюлетень Міністерства юстиції України. 2010. № 2. С. 15–23.
104. Дорошев А. О. Гармонізація інформаційного законодавства України та ЄС. Наукові праці МАУП. 2011. Вип. 1(28). С. 175–180.
105. Панова І. В. Організаційно-правові засади гармонізації законодавства України та ЄС в інформаційній сфері. Форум права. 2012. № 1. С. 723–727.
106. Дані Мапи безбар'єрності оприлюднено на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://tinyurl.com/29y7785u> (дата звернення 06.01.2026).
107. Результати цифрової трансформації в регіонах України за 2024 рік. URL: <https://tinyurl.com/295y74ho> (дата звернення 06.01.2026).
108. Україна посіла 5-те місце за індексом онлайн-сервісів у глобальному рейтингу ООН. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://tinyurl.com/2yzs5ado> (дата звернення: 05.01.2026).
109. Інформація про країну: Україна (EGDI & OSI). 2024. United Nations E-Government Knowledgebase. URL: <https://tinyurl.com/26t8ykw3> (дата звернення: 05.01.2026).
110. Індекс розвитку електронного урядування (EGDI). United Nations Public Administration Knowledgebase URL: <https://tinyurl.com/2xjnbqg4> (дата звернення: 05.01.2026).
111. Ukraine. Network Readiness Index (NRI) Country Profile. Network Readiness Index. URL: <https://networkreadinessindex.org/country/ukraine/> (дата звернення: 07.01.2026).
112. UNESCO. Project: «Ukraine – Programme coordination in situ» (Project ID 473UKR0002). URL: <https://tinyurl.com/22sf7cx3> (дата звернення 01.01.2026).
113. Підтримка безперервності навчання в Україні. Ініціатива Глобальної коаліції з питань освіти ЮНЕСКО. URL: <https://tinyurl.com/2banqc7a> (дата звернення 01.01.2026).
114. UNESCO. Action Plan for Culture in Ukraine. May 2024. URL: <https://tinyurl.com/2b9x54oe> (дата звернення 01.01.2026).
115. Баранов О.А. Соціальна та цифрова трансформації: джерело правових проблем. Інформація і право. 2021. № 3 (38). С.59-73. DOI: <https://doi.org/10.37750/2616->

6798.2021.3(38).243807.

116. Reidenberg Joel R. Lex informatica: The formulation of information policy rules through technology. Texas law review. 1998. № 76. P. 553-593. URL: https://ir.lawnet.fordham.edu/faculty_scholarship/42.

117. Castells M. The rise of the network society. The Information age: economy, society and culture. Volume 1. 2nd Edition with a new preface. Oxford : Wiley Blackwell Publ., 2010. 594 p. DOI: 10.1002/9781444319514.

118. Hart H. L. A. The Concept of Law. 3rd ed. Oxford University Press, 2012. 384 p.

119. Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU). Official Journal of the European Union. 2016. URL: <https://tinyurl.com/243hsjho> (дата звернення 01.01.2026).

120. Judgment of the Court of 5 February 1963. NV Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos v Netherlands Inland Revenue Administration. Reference for a preliminary ruling: Tariefcommissie - Netherlands. Case 26-62. URL: <https://tinyurl.com/2dzog5qt> (дата звернення 01.01.2026).

121. Craig P., de Búrca G. EU Law: Text, Cases, and Materials. 6th ed. Oxford : Oxford University Press, 2015. 1100 p. <https://doi.org/10.1093/he/9780198714927.001.0001>.

122. Judgment of the Court of 15 July 1964. Flaminio Costa v E.N.E.L. Reference for a preliminary ruling: Giudice conciliatore di Milano - Italy. Case 6-64. URL: <https://tinyurl.com/23g2l93d> (дата звернення 01.01.2026).

123. Tridimas T. The General Principles of EU Law. Oxford : Oxford University Press, 2006. 480 p.

124. Риндюк В. І. «Законодавство» як юридичний термін: до проблеми формулювання дефініції. ScienceRise: Juridical Science. 2018. № 1. С. 34–39.

125. National IFAP Committee Ukraine / UNESCO. URL: <https://tinyurl.com/2dacbgs9> (дата звернення: 02.01.2026).

126. Баранов О. А. Напрями перспективних досліджень у галузі інформаційного права. Інформація і право. 2016. № 2. С. 15-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Infpr_2016_2_4. (дата звернення 01.01.2026).

127. Пилипчук В. Г. Теоретичні та історико-правові засади трансформації інформаційного суспільства в суспільстві знань. Інформація і право . 2023. № 4. С. 9-17. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001465443> (дата звернення 01.01.2026).

128. Weber R. H. Shaping Internet Governance: Regulatory Challenges. Zurich : Schulthess, 2010. 280 p. URL: DOI: 10.1007/978-3-642-04620-9 (дата звернення 01.01.2026).

129. International Strategy for Cyberspace: Prosperity, Security, and Openness in a Networked World. The White House, Washington, 2011. 30 p. URL: <https://tinyurl.com/yxgbw7nn> (дата звернення 01.01.2026).

130. Law, regulation and governance in the information society informational rights and informational wrongs. Edited by Maurizio Borghi and Roger Brownsword. <https://doi.org/10.4324/9781003242987>. URL: <https://tinyurl.com/293edyo3> (дата звернення 01.01.2026).

131. Kohl U. The right to be forgotten in data protection law and two western cultures of privacy. International and Comparative Law Quarterly. 2023. doi:10.1017/S0020589323000258 URL: <https://tinyurl.com/25cs6pf8> (дата звернення 01.01.2026).

132. Shaw M. N. International Law : 8th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2017. 1040 p. URL: <https://tinyurl.com/2xqg7qe3> (дата звернення 01.01.2026).

133. Mueller M. L. *Networks and States: The Global Politics of Internet Governance*. Cambridge : MIT Press, 2010. 320 p. URL: <https://tinyurl.com/233tz9y4> (дата звернення 01.01.2026).
134. *Global Digital Compact: adopted at the Summit of the Future*. United Nations, September 2024. URL: <https://tinyurl.com/ytn6dyx8> (дата звернення: 28.12.2025).
135. *Governing AI for Humanity : final report of the high-level advisory body on artificial intelligence*. United Nations, 2024. 112 p. URL: <https://tinyurl.com/2xr7e9de> (дата звернення 01.01.2026).
136. Пилипчук В.Г., Баранов О.А., Гиляка О.С. Проблема правового регулювання у сфері штучного інтелекту в контексті розвитку законодавства Європейського Союзу. *Вісник НАПрНУ*. 2022. Том 29. № 2. С. 35-62. [https://doi.org/10.37635/jnalsu.29\(2\).2022.35-62](https://doi.org/10.37635/jnalsu.29(2).2022.35-62).
137. Mayer-Schönberger V. *Governance in the Information Age*. The Oxford Handbook of Governance / ed. by D. Levi-Faur. Oxford : Oxford University Press, 2012. P. 315–326.
138. Kuner C. *European data protection law: Corporate compliance and regulation*. 2nd ed. Oxford : Oxford University Press, 2007. 512 p. URL: <https://tinyurl.com/26ksh82z> (дата звернення 01.01.2026).
139. *Research handbook on human rights and digital technology*. Global Laws, Rights and Freedoms / ed. by B. Wagner, M. C. Kettemann, K. Vieth. London : Routledge, 2025. 428 p. URL: <https://tinyurl.com/2cuhokaz> (дата звернення 01.01.2026).
140. Reed C. *Making laws for cyberspace*. Oxford : Oxford university press, 2012. 256 p. URL: <https://tinyurl.com/2y4htkxs> (дата звернення 01.01.2026).
141. Lessig L. *Code and other laws of cyberspace*. Basic books 1999 and Weber R.H. Rose. Is a rose is a rose is a rose – what about code and law? *Computer law & security review*. 2018. 701 p.
142. *Tallinn Manual 2.0 on the International law applicable to cyber operations* / ed. by M. N. Schmitt. 2nd ed. Cambridge: Cambridge university press, 2017. 598 p. DOI: <https://doi.org/10.1017/9781316822524>.
143. *The Tallinn Manual*. URL: <https://ccdcoe.org/research/tallinn-manual/> (дата звернення 03.01.2026).
144. *Свобода в інтернеті: спільні дії за вільне вираження поглядів в інтернеті*. URL: <https://tinyurl.com/2yd77rxc> (дата звернення 03.01.2025).
145. Шемчук В.В. Зарубіжний досвід забезпечення інформаційної безпеки держави. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 2. С. 34-40. URL: <https://tinyurl.com/256yxcm1> (дата звернення 03.01.2026).
146. *Loi relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés du 6 janvier 1978 № 78-17* URL: <https://tinyurl.com/22blrokq> (дата звернення 03.01.2026).
147. Фурсай О. В. Політика інформаційної безпеки Французької Республіки в умовах міжнародно-політичних трансформацій: дис. ... докт. філософії: 291. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, МОН України. Київ, 2024. 228 с.
148. Фурсай О. В. «Штучний інтелект» як виклик міжнародній інформаційній безпеці. *Регіональні студії*. 2023. № 35. С. 167. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.35.28>.
149. Фурсай О. В. Політика інформаційної безпеки Європейського Союзу. *Літопис Волині*. 2023. № 29. С. 165–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2023.29.27>.
150. *Children's Online Privacy Protection Rule ("COPPA")*. URL:

- <https://tinyurl.com/y9xheke4> (дата звернення 04.01.2026).
151. Federal Data Protection Act (BDSG) від 23.06.2021. Gesetze im Internet. URL: <https://tinyurl.com/288mhshv> (дата звернення: 04.01.2026).
152. The German IT Security Act 2.0 (IT-SiG 2.0). BSI – Federal Office for Information Security від 07.05.2021. URL: <https://tinyurl.com/23jgg292> (дата звернення: 04.01.2026).
153. Data Protection in Italy. Codice in materia di protezione dei dati personali (Privacy Code). GDPRhub. URL: https://gdprhub.eu/Data_Protection_in_Italy (дата звернення: 04.01.2026).
154. The Italian Data Protection Authority (Garante per la protezione dei dati personali). URL: https://www.garanteprivacy.it/home_en_old (дата звернення: 04.01.2026).
155. ACN: Agenzia per la Cybersicurezza Nazionale. URL: <https://www.acn.gov.it/portale> (дата звернення: 04.01.2026).
156. AgID – Agenzia per l'Italia Digitale. URL: <https://www.agid.gov.it/it> (дата звернення: 04.01.2026).
157. Глобальний цифровий договір. URL: <https://www.un.org/global-digital-compact/en> (дата звернення 04.01.2026).
158. Пропозиції щодо глобального управління штучним інтелектом. Консультативний орган Генерального секретаря ООН з питань штучного інтелекту. URL: <https://tinyurl.com/2aswn7he> (дата звернення 04.01.2026).
159. ISO/IEC 42001:2023. Information technology — Artificial intelligence — Management system. URL: <https://tinyurl.com/24b9wky3> (дата звернення: 28.12.2025)..
160. Cavoukian A. Privacy by Design: A Guide to Implementing Strong Privacy Practices. Information and Privacy Commissioner of Ontario. 2012. URL: <https://tinyurl.com/2xroale3> (дата звернення: 28.12.2025).
161. Hildebrandt M. Smart Technologies and the End(s) of Law. Oxford : Edward Elgar Publishing, 2016. 296 p.
162. Баранов О. А. Визначення терміна «штучний інтелект». Інформація і право. 2023. № 1(44). С. 32–49. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.1\(44\).287537](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.1(44).287537).
163. Баранов О.А. Теоретико-методологічні основи правового забезпечення інформаційної сфери України: дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. НДІ інформатики і права НАПрН України, Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2015. 479 с.
164. Marsden C. T. Internet co-regulation: european law, european law, regulatory governance and legitimacy in cyberspace. Cambridge : Cambridge university press, 2011. 268 p. URL: <https://tinyurl.com/23dt4amz> (дата звернення 01.01.2026).
165. Towards knowledge societies: UNESCO world report. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000141843_rus (дата звернення 22.12.2025).

Бібліотеки

1. Адреси Web- серверів національних і українських бібліотек - <http://nbuv.gov.ua/internet/libweb.html>
2. Адреси електронної пошти бібліотек України - <http://www.lucl.kiev.ua/win/adresf.html>

3. Бібліотека Верховної Ради України - <http://www.rada.kiev.ua>
4. Бібліотеки Дніпропетровського національного університету – <http://www/comsci.dsr.lp.ua/DSU/libraries>
5. Бібліотека Сумського державного університету - <http://www.sumdu.edu.ua/pages/library/>
6. Державна бібліотека України для юнацтва - <http://www.ukrlibworld.kiev.ua/uni/>
7. Державна науково-технічна бібліотека України - <http://www.gntb.n-t.org>
8. Електронна бібліотека Київського національного університету імені Тараса Шевченка - <http://www.scilib.univ.kiev.ua>
9. Кіровоградська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д.І.Чижевського - <http://www.library.online.kr.ua>
10. Луганська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.М.Горького - <http://www.library.lg.ua>
11. Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника - <http://www.lsl.lviv.ua>
12. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка - <http://www.lib-du.univ.kiev.ua>
13. Наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія - <http://www.ukma.kiev.ua>
14. Наукова бібліотека Таврійського національного університету - <http://www.lib.crimea.edu>
15. Наукова бібліотека Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя - <http://www.tu.edu.te.ua/library/>
16. Науково-технічна бібліотека Національного технічного університету України. Київський політехнічний університет - <http://www.library.ntu-kpi.kiev.ua>
17. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>
18. Національна парламентська бібліотека України - <http://www.nplu.kiev.ua>
19. Публічна бібліотека ім. Лесі Українки - <http://www.lucl.kiev.ua>
20. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна - <http://www.univer.kharkov.ua>